

Øvelsen indeholder (ligesom den særfaglige eksamen i historie) forskellige dele:

- 1) Kildelæsning og analyse
- 2) Besvarelse af problemorienterede spørgsmål

Kildelæsning og -analyse

I skal analysere to kilder (nederst i dokumentet):

1. Carl Ploug: *Første Behandling af Forslag til Lov om Kvinders kommunale Valgret*. Rigsdagstidende 1887-1888, Landstingets Forhandlinger
2. Billede: Valgplakat fra Folketingsvalget i 1909, fra Dansk Kvindesamfund

I skal lave en grundig analyse ved hjælp af de kildekritiske begreber:

1. Hvad er det for en kildetype (lovtekst, retsdokument, brev, tale, historieskrivning)?
2. Hvem er kildens afsender?
3. Hvornår er kilden nedskrevet (er den samtidig med begivenhederne)?
4. Er det en første- eller andenhåndskilde? (dvs. har forfatteren selv overværet det, som han beskriver, eller har han det på anden hånd?)
5. Hvem har oprindeligt været modtager?
6. Hvad står der i kilden: opdel evt i hovedpunkter og find det væsentlige?
7. Hvad er forfatterens formål med kilden?
8. Hvad er kildens synsvinkel eller tendens?
9. Hvilke historiske begivenheder eller tilstande kan kilden belyse?

Spørgsmålene:

1. **Hvilken forbindelse har de to kilder med de emner, vi har arbejdet med i forløbet om magt og medborgerskab?** Nævn mindst tre begreber eller begivenheder (og gerne flere), og forklar/gengiv indholdet.

- Demokrati (det Athenske demokrati, parlamentarisme, monarkiets varianter)
- De fem/syv F'er
- Den franske revolution/menneskerettighedserklæringen
- Religiøsitet i samfundet
- Oplysningstiden
- Artikler om demokratikritik

2. **Hvad er budskabet i bilag 1, og hvilke kildekritiske overvejelser er vigtige i behandlingen af bilag 1?** Inddrag historiefaglige begreber fra kildekritikken. Udvælg desuden mindst to citater til at dokumentere din undersøgelse.

Budskab: Kvinder er ikke egnet til at stemme og være en del af det politiske liv.

Kildekritiske overvejelser :

- **Afsenderpositionen**
- **Tendens** (kristen, mand og konservativ)
- **Sproget** (mange religiøse ord/begreber, mange positive ord om kvinder, fx "medhjælp" selvom han mener "undersåt").
- **Modtager:** Han taler til ligesindede i Landstinget.

Citater:

- “Jeg tror nu heller ingenlunde, at Kvinderne i Almindelighed i deres store Flerhed ønske at opnaa politisk Valgret.” (kvinder er ikke interesseret i valgret)
- “Jeg tror, at Kvinden bør være, hvad allerede Bibelen kalder hende Mandens Medhjælp, men hans Medhjælp i det private Liv.”
- “Men dersom der kommer stærkt bevægede Øieblikke, tror jeg, at Kvindens Ophidselse baade er stærkere og vanskeligere at dæmpe end Mændenes, og da kommer man mindre let til den roligere Overveielse, hvori man dog i en lovgivende Forsamling altid burde besinde sig, især naar man skrider til store og vigtige Afgørelser.” (kvinder har for mange følelser til politik)
- “I denne Retning er der overordentlig Meget at gjøre, og der kunne vi slet ikke undvære Kvindens Hjælp. Samfundet kan slet ikke være tjent med, at Kvinderne drages bort fra de Kjærlighedsgjæringer, der ligge for dem for at skjændes med os i en Valgforsamling eller i et Thing.”

3. Hvornår blev Danmark et demokrati? Inddrag de to kilder og begreber/materiale fra undervisningen.

Jeres svar skal bevæge sig på det vurderende/diskuterende niveau, og det er derfor vigtigt, at I kan argumentere for jeres svar. Husk, at I meget gerne må fremlægge forskellige synspunkter: På den ene side kan man sige ..., mens det på den anden side ...

- I 1915 (her kan man inddrage plakaten (bilag 2))
- Først efter parlamentarismens indførsel i 1901
- Ikke i 1849
- Stadig ikke et demokrati, når politikere ikke skal sige sandhed (lovtekst)

Bilag 1: Carl Ploug i Landstinget i 1888

I begyndelsen af 1888 havde venstremanden og kvindesagsforkæmperen Fredrik Bajer (1837-1922) fremsat et forslag i Folketinget om, at kvinder skulle have stemmeret til kommunalvalg. For at forslaget skulle blive til lov, var det nødvendigt, at det også blev vedtaget i Landstinget. Det blev det ikke.

En del landstingsmedlemmer var nemlig ikke enige med Folketinget. Heriblandt højrepolitikerens Carl Ploug (1813-1894), som under førstebehandlingen af forslaget i Landstinget sagde følgende:

(...) for ikke at komme ind i Vidtløftigheder¹, som ikke høre hid, skal jeg blot sige, at efter min Mening er Hovedforskjellen mellem Kvinden og Manden den, at hos hende er Følelseslivet og hos ham er Forstandslivet stærkest — det er Hovedforskjellen. Andre Forskjelligheder skal jeg som sagt ikke komme ind paa. Nu er ganske vist det at have et stærkt Følelsesliv et stort Fortrin, og det er Tilfældet med Kvinden; jeg erkjender, at f. Ex. Fædrelandskjærligheden hos hende er fuldt saa varm, ja vistnok varmere end hos en stor Del af Mændene. (...) I store bevægede Øieblikke, hvoraf vort Land har gennemlevet adskillige de sidste 50 Aar, tør jeg sige, at Kvinden har viist sig oplagt og skikket² til at spille en meget virksom Rolle som tilskyndende eller advarende Mændene. Men jeg tror paa ingen Maade, at de ere særlig skikkede til Lovgivningsvirksomhed; thi rolig Overveielse og logisk Slutning turde vel være Hovedbetingelserne for med Held at kunne deltage i den. Jeg seer, at den ærede Ordfører i Folkethinget har ment, at naar Kvinden kom til at deltage

¹ vidtgående

² egnet til

i det politiske Liv, vilde den Tone hvori man forhandler blive urbanere³, høfligere, velvilligere. Ja, det tror jeg gjerne, i Begyndelsen især, naar man vil lægge an paa at vinde Kvinden, saa vil man vist ikke undlade at være meget høflig. Men dersom der kommer stærkt bevægede Øieblikke, tror jeg, at Kvindens Ophidselse baade er stærkere og vanskeligere at dæmpe end Mændenes, og da kommer man mindre let til den roligere Overveielse, hvori man dog i en lovgivende Forsamling altid burde besinde sig, især naar man skrider til store og vigtige Afgørelser.

(...)

Jeg tror nu heller ingeniunde, at Kvinderne i Almindelighed i deres store Flerhed ønske at opnaa politisk Valgret.

(...)

I det store Samfund tror jeg det tilkommer eller tilhører Kvinden at besørge⁴ det, som jeg med et kjønt Ord vel gjerne kan kalde Hjerteanliggender. Jeg tænker herved ikke paa noget Forhold mellem Mand og Kvinde, men jeg tænker paa Omsorgen for Alt det, hvorfor Lovgivningen kan udrette saa uendelig Lidt, men hvor den private Virksomhed kan udrette saa overordentlig Meget. Jeg tænker paa den Virksomhed som udspringer af Humanitet og Kristenkjærlighed mod Medborgere og Børn; jeg tænker paa Opdragelse, Undervisning, Fattigpleie, Sygepleie og meget af samme Art. I denne Retning er der overordentlig Meget at gjøre, og der kunne vi slet ikke undvære Kvindens Hjælp. Samfundet kan slet ikke være tjent med, at Kvinderne drages bort fra de Kjærlighedsgjæringer, der ligge for dem for at skjændes med os i en Valgforsamling eller i et Thing. Det vil aldeles ikke gaa, som den ærede Ordfører i Folkethinget har ment, at Diskussionen vil blive høfligere — jeg synes forresten, at vi ere temmelig høflige imod hinanden i dette Thing — den vilde let blive hidsigere og mere lidenskabelig, hvis vi hver havde en Kvinde ved vor Side. For den parlamentariske Kamp, baade den udenfor Thingene og den i Thingene ønsker jeg vore Kvinder fritagne. Den giver baade Sved og Støv — jeg vil ikke sige Snavs — og ingen af Delene vil klæde dem. De ville gjøre megen mere Nytte for Samfundet og bedre bevare den Plads i Livet de have havt siden Verdens første Dage, dersom de forblive udelukkede fra det politiske Liv.

(...)

³ dannede/kultiverede

⁴ udføre

Jeg tror, at Kvinden bør være, hvad allerede Bibelen kalder hende Mandens Medhjælp, men hans Medhjælp i det private Liv. Som saadan kan hun udrette overordentlig Meget. (...) Ligesom jeg har altid været rede til at forsvare baade Kvinden og Landet, saa forsvarer jeg ogsaa nu Begge, idet jeg modsætter mig dette Forslags Fremme. (...)

(Carl Ploug: Første Behandling af Forslag til Lov om Kvinders kommunale Valgret. Rigsdagstidende 1887-1888, Landstingets Forhandlinger)

Bilag 2. Valgplakat fra Folketingsvalget i 1909 (afsenderen er Dansk Kvindesamfund)⁵

⁵ Almindelig valgret = alle myndige statsborgere kan stemme.

Der er ikke
almindelig

Valgret i Danmark,

naar Kvinderne er uden

politisk
Valgret!

Dansk Kvindesamfund.